

Novodobým základom zmien v oblasti duševného zdravia bola *Nežná revolúcia* v roku 1989 vo vtedajšom *Československu*, ktorá zásadným spôsobom zmenila život obyvateľstva. Tým sa vytvoril priestor pre občiansku spoločnosť, v rámci ktorej vznikli aj viaceré združenia pre duševné zdravie a sociálnu starostlivosť, vrátane organizácií pacientov a užívateľov komunitných služieb a ich príbuzných. Tretí sektor sa vtedy v tejto oblasti venoval predovšetkým potrebám tých ľudí, ktorí pomoc najviac potrebovali, avšak neraz najmenej dostali.

Už v roku 1990 vypracoval vtedajší hlavný odborník pre psychiatriu MUDr. Jozef Hašto z poverenia Ministra zdravotníctva MUDr. Alojza Rakúsa „*Podklady k reforme psychiatrickej starostlivosti v SR*“. Po tom, ako sa viac ako 160 aktívnych prispievateľov z radov psychiatrov, klinických psychológov a sestier zúčastnilo na konečných prácach, bola táto smerodajná reforma už v roku 1991 schválená Ministerstvom zdravotníctva SR. Tým bol daný silný impulz pre obrat od stigmatizácie, separácie až segregácie k integrácii a tým aj pre podporu a rozvoj duševného zdravia.

Koncepcia prevencie *Svetovej zdravotníckej organizácie* (ďalej WHO), ktorá zahŕňa primárnu, sekundárnu a terciárnu prevenciu, si totiž vyžiadala, aby sa pozornosť nevenovala iba liečbe a rehabilitácii pacientov. Nemenej významne je predchádzanie ochoreniu zdravého obyvateľstva. V tom období neurovedy aj potvrdili, že nie je zdravie bez duševného zdravia. Niet divu, že postupne stále viac štátov považovalo za potrebné, aby duševné zdravie nebolo iba jednou z priorít v rámci zdravotníctva, ale celej spoločnosti.

A tak v rámci tohto procesu bol na Slovensku v rokoch 2002 – 2005 realizovaný 3-ročný medzinárodný projekt „*Transformácia na integrovaný systém starostlivosti o duševné zdravie*“. Projekt sa mohol opierať o v predchádzajúcich rokoch vybudovaný model tetralógu. Je to dialóg štyroch strán: pacientov, ich príbuzných, zdravotníckych a sociálnych pracovníkov a zástupcov verejnosti, vrátane zodpovedných inštitúcií na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Jej cieľom bolo vytvoriť predpoklady, aby transformácia v oblasti duševného zdravia bola v súlade s potrebou obyvateľstva. Projekt bol v roku 2005 predstavený na konferencii ministrov zdravotníctva v Helsinkách.

V tom istom období bol na Slovensku vypracovaný a Vládou SR v októbri 2004 schválený *Národný program duševného zdravia* (ďalej NPDZ). Tento dokument bol vytvorený v súlade so schválenou *Deklaráciou a Akčným plánom o duševnom zdraví WHO pre Európu*, ktorú vtedy podpísali všetci ministri zdravotníctva na už spomínanej konferencii v Helsinkách a ktorý vychádzal z materiálov WHO v oblasti duševného zdravia. V novembri 2005 bol Vládou SR schválený i *Akčný plán NPDZ*. Krátko na to bol v roku 2006 prijatý *OSN Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím*.

V júni 2005 WHO spolu s MZ a Integrou usporiadali medzinárodnú konferenciu o duševnom zdraví v Bratislave, kde bol NPDZ predstavený. Na tejto konferencii prítomná delegácia z Kalifornie popri predstavení svojho modelu starostlivosti o duševné zdravie ponúkla aj Slovensku spoluprácu v tejto oblasti.

V Slovenskej republike sa realizovali a realizujú aj zmeny v oblastiach, ktoré sú na podporu rozvoja duševného zdravia úzko naviazané. Sú to napr. prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, ako podpora rozvoja integrovaných ambulantných a terénnych služieb; vzdelávanie a príprava zdravotných pracovníkov a profesionálov na prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v oblasti špecializovanej psychiatrickej zdravotnej starostlivosti,

stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej a dlhodobej starostlivosti.

Európska únia zaradila v aktuálnom programovom období duševné zdravie tiež medzi svoje priority a schválila pilotný projektu reformy psychiatrickej starostlivosti v Českej republike.

Za týchto okolností považujú organizátori a spoluorganizátori konferenciu vhodne načasovanú, aby sa pre zainteresovaných na Slovensku v takejto komplexnej a v mnohom inovačnej oblasti uľahčila spolupráca na miestnej, regionálnej a celoslovenskej úrovni. Vzhľadom na svoju výhodnú geografickú polohu prispieva Bratislava zároveň k posilneniu kooperácie na medzinárodnej úrovni.